

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут економіки та управління

Факультет менеджменту

Кафедра менеджменту організацій та права

МІЖНАРОДНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

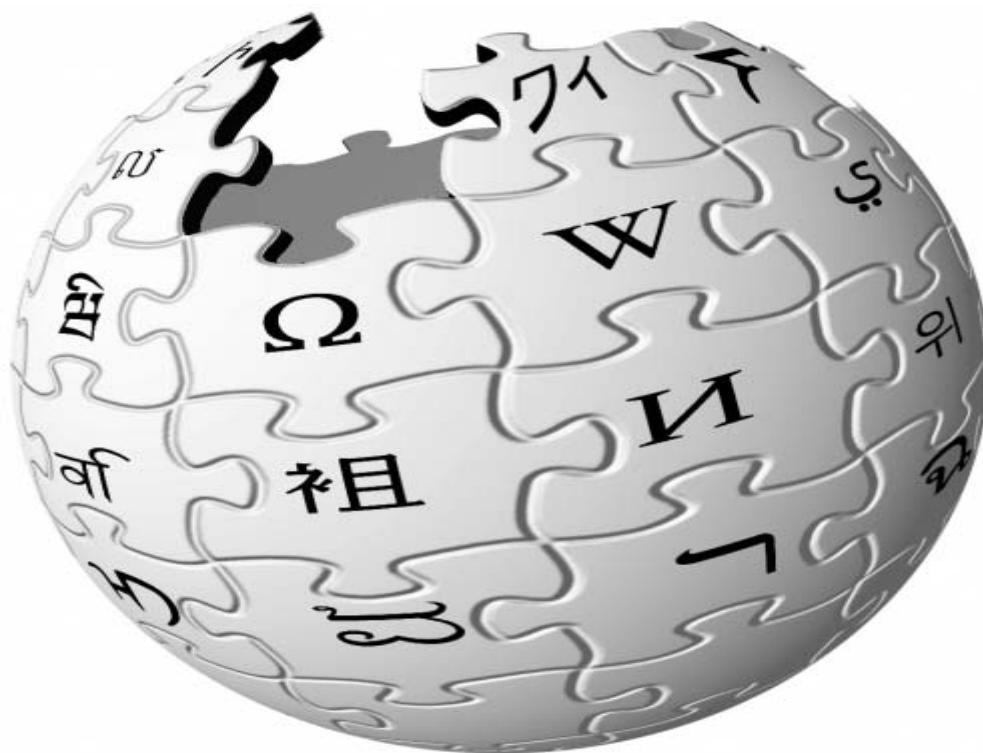
для виконання контрольних робіт студентів спеціальностей

8.03060101 – «Менеджмент організацій і адміністрування»

8.03060104 – «Менеджмент ЗЕД»

8. 03050901 - «Облік і аудит»

заочної форми навчання

**Миколаїв
2014**

УДК 339.97:339.5

ББК 65.290-21+65.58

М54

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету, протокол № 9 від 29.05.2014 р.

Укладач:

А. Г. Максименко – канд. екон. наук, асистент кафедри менеджменту організацій та права Миколаївського національного аграрного університету

Рецензенти:

І. С. Кайтанський – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та економічної теорії ПВНЗ «Міжнародний університет бізнесу і права»

І.В. Гончаренко – доктор екон. наук, професор, професор кафедри світового сільського господарства і ЗЕД Миколаївського національного аграрного університету

© Миколаївський національний аграрний університет 2014

ЗМІСТ

Вступ	4
Загальні методичні рекомендації по вивченню дисципліни	7
Методичні поради до вивчення тем курсу	8
Методичні поради до написання контрольних робіт	25
Варіанти контрольних робіт	27
Порядок виконання практичного завдання контрольної роботи	32
Список використаних джерел	33
Додатки	34

ВСТУП

Світова економіка і міжнародний бізнес в результаті тривалої еволюції в кінці минулого століття отримали характер керованої системи. Причому ця система стала мати не тільки яскраво виражену господарсько-економічну форму, але й носить риси політико-правової загальногромадянської основи. При цьому враховуються національні інтереси, історичні особливості й традиції. В теорії світової економіки виникли або розкрили свою нову сутність цілий ряд ключових термінів і понять, як то «інтеграція», «глобалізація», «економічна безпека», «міжнародний менеджмент». Вони стали необхідними для визначення тих основних процесів і явищ, що визначають вектор економічного розвитку сучасного світу.

Глобалізаційні економічні процеси у світі, інтеграція України у міжнародні економічні процеси, розширення світо господарських зв'язків висувають якісно нові більш високі вимоги до теоретичних та практичних концепцій, що покладаються в основу формування системи управління зовнішньоекономічними зв'язками, процесами, діяльністю. Це потребує конкретних рекомендацій та наявності висококваліфікованих спеціалістів конкурентоздатних на сучасному ринку праці з жорсткими правилами та високими вимогами, спроможних реалізувати їх на практиці. Практично безсумнівним є те, що сучасний фахівець має орієнтуватися не тільки в системі правил гри, які діють на вітчизняному ринку, а має бути обізнаним у сфері міжнародних економічних відносин.

Інтеграційні процеси відбуваються і в освітянській сфері. Вивчення міжнародних навчальних курсів необхідні для студентів з метою оновлення їх знань, формування відповідного світо господарського мислення.

Заочна форма навчання є однією із форм здобуття особою певного рівня вищої освіти без відриву від виробництва. Міжсесійний період для заочної форми навчання – це частина навчального року, протягом якої здійснюється робота студента над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом викладача.

Організація навчального процесу на заочній формі навчання здійснюється згідно з державними стандартами освіти і Положенням про організацію навчального процесу в МНАУ з урахуванням передбачених чинним законодавством пільг для осіб, які поєднують роботу з навчанням.

Основною формою роботи студента над засвоєнням навчального матеріалу є виконання самостійної роботи та контрольних робіт.

Контрольні роботи – це індивідуальні завдання, які передбачають самостійне виконання студентом певної практичної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу.

Завдання по контрольній роботі повинні допомогти студенту в оволодінні термінологією, основними положеннями навчальної дисципліни, надати навички у рішенні типових прикладів, задач, ситуацій. Разом з тим, трудомісткість завдання повинна бути такою, щоб його виконання не

перевищувало встановлені для студента норми: для контрольних робіт 8-10 годин.

Контрольні роботи повинні надаватися студентами для перевірки в установлені графіком навчального процесу строки. Як виняток, допускається прийняття до перевірки робіт перед початком сесії за дозволом навчально-організаційного відділу з врахуванням поважних причин, підтверджених документально.

Методичні рекомендації для виконання контрольних робіт з курсу «Міжнародний менеджмент» призначено для студентів факультету менеджменту та обліково-фінансового факультету заочної форми навчання із спеціальностей «Менеджмент організацій», «Менеджмент ЗЕД», «Облік і аудит».

Після вивчення курсу студент повинен мати теоретичні знання щодо:

- суті, цілі та завдань міжнародного менеджменту;
- сучасного середовища діяльності міжнародних корпорацій;
- стратегій планування в міжнародних корпораціях;
- процесу прийняття рішень у МНК;
- організаційного розвитку МНК;
- процесу управління людськими ресурсами у МНК;
- керування і комунікацій в МНК;
- контролю та звітності МНК;
- міжнародної технологічної політики;
- міжнародного фінансового менеджменту;
- торговельних операцій МНК;
- ведення інвестиційних операцій міжнародними компаніями;
- етики та соціальної відповідальності МНК;
- майбутнього становлення глобального менеджменту.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- визначати пріоритети середовища, в якому знаходиться міжнародна компанія;
- планувати діяльність та розробляти стратегію розвитку МНК;
- приймати правильні управлінські рішення на міжнародному рівні;
- організувати діяльність суб'єктів на міжнародному просторі;
- адаптуватися до умов міжнародного середовища;
- створювати ефективні комунікаційні міжнародні зв'язки;
- застосовувати засоби і методи мотивації робітників МНК;
- контролювати діяльність підрозділів та материнської компанії;
- впроваджувати інновації у різних сферах діяльності МНК;
- бути етичним по відношенню до інших суб'єктів міжнародної арени бізнесу та нести соціальну відповідальність за свої дії;
- оцінювати події у світі та робити висновки із їх аналізу.

У відповідності до навчального плану спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит» курс навчальної дисципліни «Міжнародний менеджмент» вивчається студентами протягом десятого семестру. Курс складається із 54 годин

аудиторних занять у т. ч. теоретичний курс 8 годин, практичних занять 8 годин, консультацій 2 години і самостійна робота студента 36 годин.

Таблиця 1

Тематичний план дисципліни «Міжнародний менеджмент»

№	Теми	Всього	У тому числі		
			Лекції	Практ. заняття	СРС
1.	Суть і характерні риси міжнародного менеджменту	4	2		2
2.	Середовище міжнародного менеджменту	2			3
3.	Стратегічне планування в міжнародних корпораціях	4		2	2
4.	Прийняття рішень у міжнародних корпораціях	4	2		2
5.	Організаційний розвиток міжнародних корпорацій	4			4
6.	Управління людськими ресурсами в міжнародних корпораціях	4	2		2
7.	Керування і комунікації в міжнародних корпораціях	2		2	2
8.	Контроль і звітність міжнародних корпорацій	2			3
9.	Технологічна політика міжнародних корпорацій	4		2	2
10.	Фінансовий менеджмент міжнародних корпорацій	4	2		4
11.	Торговельні операції міжнародних корпорацій	4		2	2
12.	Інвестиційні операції міжнародних корпорацій	4			3
13.	Етика і соціальна відповідальність міжнародних корпорацій	4			3
14.	Становлення глобального менеджменту	2			3
	Всього	54	8	8	36

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ВИВЧЕННЮ ДИСЦИПЛІНИ

Основна форма вивчення дисципліни «Міжнародний менеджмент» є лекційна робота, робота на основі методичних рекомендацій і контрольних завдань, які студенти одержують під час сесійного навчання.

Поряд із цим під час лабораторно-екзаменаційної сесії читаються лекції, проводяться практичні заняття і консультації.

Для того, щоб краще засвоїти теоретичний матеріал всього курсу, студентам необхідно дотримуватись такого порядку його вивчення.

В першу чергу необхідно ознайомитися з тематикою дисципліни, вимогами програми і методичними рекомендаціями. В переліку питань викладений головний зміст дисципліни «Міжнародний менеджмент», який дозволяє в логічній послідовності поєднати воєдино програму курсу.

Наведений список рекомендованої літератури та джерел мережі Internet дозволяє підібрати необхідні джерела для вивчення тем дисципліни.

Використання нових Законів і постанов Уряду при вивченні курсу дисципліни є обов'язковим. Бажано, також, використовувати досвід, накопичений вітчизняними та зарубіжними практиками і вченими, який висвітлюється в періодичній пресі, інформаційних бюлетенях та Internet.

Поряд із цим необхідно користуватися і спеціальною літературою з технологічних, економічних, суспільно-політичних дисциплін, що дозволить чітко уявити окремі аспекти міжнародного менеджменту.

При вивченні дисципліни «Міжнародний менеджмент» незрозумілі положення необхідно записувати окремо, щоб більш детально з'ясувати на лекціях, практичних заняттях, під час консультацій.

Для студентів-заочників встановлено виконання контрольної роботи, що дозволить студенту самостійно перевірити знання теоретичного курсу дисципліни. Ознайомлення з практикою управління у міжнародних корпораціях при характеристиці окремого підприємства дозволить поєднати теоретичні аспекти з практичною діяльністю в сфері управління, що сприяє більш глибокому і повному освоєнню програми курсу.

Закінчується вивчення дисципліни захистом студентами-заочниками виконаних контрольних робіт під час лабораторно-екзаменаційної сесії і складанням іспиту.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ КУРСУ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 1. Суть і характерні риси міжнародного менеджменту

Методичні поради до вивчення теми

Метою вивчення теми є з'ясування сутності предмету міжнародного менеджменту, його особливостей та реалізації у сучасних умовах ведення міжнародного бізнесу.

Предметом вивчення дисципліни «Міжнародний менеджмент» є загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи управління міжнародною організацією, управлінські взаємовідносини міжнародного характеру.

Під час вивчення рекомендованої літератури слід звернути особливу увагу на об'єкти і суб'єкти міжнародного менеджменту; ознайомитися із сучасними школами менеджменту, методами менеджменту, визначити їх практичне застосування у міжнародній діяльності.

Міжнародний бізнес базується на можливості отримання вигод саме з переваг міждержавних ділових операцій, тобто з того факту, що продаж даного товару в іншій країні або налагодження фірмою однієї країни виробництва в іншій країні, або надання послуг спільно фірмами двох країн третій і т. д. забезпечують залученим у бізнес сторонам більше переваг, ніж вони б мали, якби вели справу у своїх країнах. Це — ключовий момент не лише в розумінні природи і специфіки власне міжнародного бізнесу, але й поясненні виникнення і розвитку міжнародного менеджменту як такого.

Для самостійного опрацювання виносяться питання про зв'язок міжнародного менеджменту з іншими науками, визначення місця та значення міжнародного менеджменту, проблеми введення менеджменту у транснаціональну компанію.

Основні поняття та терміни: міжнародний бізнес; періодизація розвитку міжнародного бізнесу; ери розвитку міжнародного бізнесу; глобалізація; інтернаціоналізація; транснаціональна корпорація; міжнародний менеджмент; порівняльний менеджмент; школи бізнесу.

Питання для самостійної роботи

1. Чим саме національний бізнес принципово відрізняється від міжнародного?
2. Чому міжнародний бізнес розвивається швидшими темпами, ніж національний?
3. Які фактори прискорюють або гальмують процес глобалізації?
4. Наведіть визначення поняття «міжнародна корпорація».
5. У чому полягають сильні та слабкі сторони широкого географічного розміщення ТНК?

6. Які суть і структура міжнародного менеджменту?
7. Який взаємозв'язок існує між загальним і міжнародним менеджментом?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

Тема 2. Середовище міжнародного менеджменту

Методичні поради до вивчення теми

При вивченні цієї теми студентам необхідно звернути увагу на особливості діяльності міжнародних підприємств, а саме на складові зовнішнього середовища.

Особливу увагу слід звернути на необхідність дослідження середовища міжнародного менеджменту. Також, важливим моментом у вивченні даної теми є внутрішнє середовище організації.

Для самотійного вивчення виносяться питання про специфіку організацій міжнародної діяльності на території приймаючих країн. Можна скористатись прикладом будь-якої транснаціональної компанії та на цьому ж прикладі визначити переваги та недоліки в аналізі середовища міжнародного менеджменту.

Основні поняття та терміни: брендинг країни; громадянське право; економічне середовище міжнародного менеджменту; звичайне право; індекс інституційної якості Кауфмана-Крейда-Зойдо-Лобатона-Ведера; індекс лібералізації де Мело-Денізера-Гельба; індикатор структурних реформ ЄБРР; критерій само сприйняття; культура; міжнародне право; політико-правове середовище; правове середовище; середовище міжнародного менеджменту; соціалістичне право; соціально-культурне середовище; теократичне право; технологічне середовище; успіхологія.

Питання для самотійної роботи

1. Які складові зовнішнього середовища менеджменту?
2. Правовий аналіз середовища: що важливо врахувати для прийняття управлінських рішень?
3. Що є важливим для міжнародного менеджера в політичних аспектах середовища?
4. Яка роль маркетингового аналізу для прийняття рішень у міжнародному бізнесі?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

Тема 3. Стратегічне планування в міжнародних корпораціях

Методичні поради до вивчення теми

Під час підготовки цієї теми слід звернути увагу на підходи до формування і реалізації міжнародних стратегій, складові глобального розміщення виробництва, профілі діяльності міжнародних корпорацій. Студенти повинні добре засвоїти особливості міжнародної стратегії фірм та вміти використовувати їх на практиці.

Слід звернути увагу на типи і характеристики міжнародних стратегій та процес стратегічного планування.

Для самостійної роботи виносяться питання щодо пристосування стратегії підприємства до міжнародної діяльності.

Основні поняття та терміни: стратегія; міжнародна стратегія фірми; стратегічне планування; етноцентризм; поліцентризм; регіоцентризм; геоцентризм.

Питання для самостійної роботи

1. У чому полягає відмінність міжнародних стратегій?
2. У чому полягає необхідність стратегічного планування для ТНК?
3. Визначте суть і склад імперативів міжнародних стратегій.
4. Які існують стратегічні орієнтації міжнародних корпорацій?
5. У чому полягає зв'язок міжнародних стратегій і національних культур?
6. У чому полягають переваги глобального розміщення виробництва?
7. Які існують основні типи міжнародних стратегій?
8. Які є основні етапи розробки міжнародних стратегій?
9. Які існують особливості стратегічного планування в різних формах міжнародного бізнесу?
10. Чим відрізняється система планування в міжнародних і національних компаніях?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

Тема 4. Прийняття рішень у міжнародних корпораціях

Методичні поради до вивчення теми

Метою вивчення теми є з'ясування специфіки процесу прийняття рішень у міжнародних корпораціях. Також при вивченні теми необхідно враховувати фактори, що впливають на рівень централізації та децентралізації рішень у МНК, трикутники прийняття рішень.

Слід зважати на те, що стратегія, структура і прийняття рішень взаємопов'язані із результативністю управління міжнародною компанією. Також на прийняття управлінських рішень має вплив національна культура, сфера прийняття управлінського рішення.

Для самостійної роботи виносяться питання про проблеми прийняття рішень у міжнародних корпораціях.

Основні поняття та терміни: міжнародні рішення; операційні ризики; політичний ризик; трансферні ризики.

Питання для самостійної роботи

1. Чим відрізняються управлінські рішення ТНК від рішень національних компаній?
2. Що таке централізація управлінських рішень?
3. Які переваги і недоліки притаманні децентралізованим рішенням?
4. В яких чотирьох сферах приймаються централізовані рішення?
5. Як вибрати оптимальне співвідношення між централізацією і децентралізацією?
6. У чому полягають особливості міжнародних альтернатив?
7. Яким чином враховуються політичні ризики в процесі прийняття рішень?
8. Які країни можна порівняти в процесі прийняття управлінських рішень?
9. Яким чином оцінюється ефективність управлінських рішень ТНК?
10. Що ускладнює прийняття рішень у відділеннях ТНК, які діють в Україні?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ №2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРУВАННЯ В МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЯХ

Тема 5. Організаційний розвиток міжнародних корпорацій

Методичні поради до вивчення теми

При вивченні цієї теми необхідно ознайомитися із організаційним фактором в міжнародному менеджменті, розглянути організаційну структуру на різних стадіях інтернаціоналізації. Особливо слід звернути увагу на організаційну структуру дивізіонального типу, оскільки така структура найчастіше використовується міжнародними компаніями.

Також, слід звернути увагу на те, що в міжнародній практиці менеджменту функціонує мультинаціональна матрична структура. Тому при вивченні даної теми необхідно ознайомитися із кооперацією та інтеграцією, інструментами організаційного розвитку.

Для самостійного опрацювання виносяться питання пов'язані із проблемами організаційного проектування в компаніях різної орієнтації.

Основні поняття та терміни: глобальна структура; матрична структура; механізми міжнародної координації; міжнародна альянсові мережа; міжнародна дивізіональна структура; міжнародна організаційна структура; міжнародні альянси; міжнародні інтегровані структури; міжнародний реінжиніринг; мультинаціональна матрична структура; організаційне проектування; організаційний розвиток; фінансово-промислова група.

Питання для самостійної роботи

1. У чому полягає значення організаційного фактора для ТНК?
2. Які переваги і недоліки притаманні дивізіональним структурам?
3. Що являють собою структури на основі стратегічних одиниць бізнесу?
4. У чому відмінність традиційних і нетрадиційних форм організації

міжнародних операцій?

5. Як відбувається злиття міжнародних компаній?
6. У чому сильні і слабкі сторони спільних підприємств?
7. Що являють собою японські кейрецу?
8. Для чого проводиться порівняльний аналіз західних і східних організацій?
9. Що являють собою інтегровані структури міжнародного бізнесу?
10. Які особливості притаманні організації міжнародних операцій українських фірм?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

Тема 6. Управління людськими ресурсами в міжнародних корпораціях

Методичні поради до вивчення теми

Приступаючи до вивчення цієї теми необхідно ознайомитися із поняттям людських ресурсів.

Метою вивчення даної теми є ознайомлення студентів із моделями управління людськими ресурсами та особливості управління у транснаціональних корпораціях.

Виокремити джерела людських ресурсів для МНК. Важливим аспектом вивчення теми є дослідження систем мотивації персоналу в міжнародних корпораціях. Стратегії, що використовуються МНК для підвищення рівня задоволеності працею у міжнародних корпораціях різняться від національних стратегій.

Для самостійної роботи виносяться питання пов'язані із впливом роботи за кордоном на кар'єру.

Основні поняття та терміни: бюрократична культура; відбір працівників; експатріанти; корпоративна культура; культура колективної дисципліни; міжнародний колектив; місцевий персонал; моделі управління персоналом; мотивація персоналу; навчання персоналу; персонал третіх країн; соціальна політика; технічна культура.

Питання для самостійної роботи

1. У чому полягає суть управління людськими ресурсами ТНК?
2. Які три основні моделі управління людськими ресурсами застосовують міжнародні компанії?
3. Які три джерела поповнення людськими ресурсами використовують ТНК?
4. Які існують проблеми в іноземних призначеннях?
5. У чому сильні і слабкі сторони експатріантів?
6. Які особливості навчання персоналу міжнародних компаній?
7. У чому полягає взаємозв'язок між навчанням персоналу та організаційним розвитком міжнародної компанії?
8. Що таке виробнича демократія у міжнародних корпораціях?
9. Чому виникають і як розв'язуються виробничі конфлікти в міжнародних корпораціях?
10. У чому особливості управління персоналом в українських відділеннях ТНК?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

Тема 7. Керування і комунікації в міжнародних корпораціях

Методичні поради до вивчення теми

Метою вивчення даної теми є з'ясування важливості, ролі та комунікацій у міжнародному менеджменті.

Студентам, під час опрацювання матеріалу по даній темі, необхідно звернути увагу на те, що моделі кар'єри виконавчих директорів можуть різнитися в залежності від географічного розташування міжнародної компанії.

Також слід звернути увагу на підходи до лідерства, моделі лідерства в МНК, новітні підходи до лідерства. Необхідно розібрати модель керівництва Р. Лайкерта.

Для самостійного вивчення виносяться питання про приховані і висловлені міжнародні комунікації, критерії особистого простору при міжнародному спілкуванні.

Основні поняття та терміни: авторитарне керівництво; демократичне керівництво; керівництво; команда; комунікативні бар'єри; комунікативні відстані; комунікації; комунікації міжнародні; комунікації приховані; комунікації прозорі; культурні бар'єри; лідерство; Мак-Грегора теорії «Х», «Y»; національні моделі керівництва; Оучі теорія «Z»; патерналістське керівництво.

Питання для самостійної роботи

1. У чому полягає специфіка управління міжнародними компаніями?
2. Що складає психологічну основу управління міжнародними компаніями?
3. Які моделі використовуються в управлінні ТНК?
4. Яку роль у вдосконаленні стилю управління міжнародними компаніями відіграє матриця Д. Ейзенхауера («терміновість — важливість»)?
5. Які основні риси притаманні північноамериканській моделі управління?
6. У чому полягають особливості японського стилю управління?
7. Яких особливостей набуває техніка повноважень у міжнародних компаніях?
8. Як впливає на стиль управління національна культура?
9. Що таке порівняльний аналіз стилів керівництва?
10. Які особливості притаманні стилю управління вищих менеджерів-експатріантів українських відділень міжнародних корпорацій?
11. У чому полягають особливості міжнародних комунікацій?
12. Який критерій лежить в основі поділу комунікацій на прозорі і приховані?
13. Що таке комунікаційні бар'єри?
14. Яким чином можна подолати комунікаційні бар'єри?
15. Як впливає національна культура на виникнення комунікаційних бар'єрів?
16. Які існують основні чотири відстані в міжнародних комунікаціях?
17. Що таке невербальні комунікації?
18. Як визначається ефективність міжнародних комунікацій?
19. Які існують технічні засоби підвищення ефективності комунікацій у міжнародному бізнесі?
20. Якими комунікаціями в Україні можуть скористатись ТНК?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.

4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.

5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ №3

КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 8. Контроль і звітність міжнародних корпорацій

Методичні поради до вивчення теми

Під час підготовки цієї теми слід звернути увагу на суть процесу контролю і його значення у міжнародному менеджменті.

Слід звернути увагу також і на дисфункціональні наслідки контролю в міжнародних корпораціях.

Вивчаючи тему варто приділити увагу фінансовому контролю, ревізії діяльності зарубіжних відділень, контролю якості.

Варто зазначити, що звітність та види фінансових звітів у міжнародних корпораціях формуються материнською компанією та повинні відповідати вимогам міжнародних стандартів фінансової звітності.

Для самостійного вивчення винесені питання, що стосуються використання міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в Україні.

Основні поняття та терміни: англо-американська модель обліку; багатонаціональна консолідація; бюрократичний контроль; двозначність контролю; європейсько-японська система-обліку; компарабельність; контролінг; контроль; контроль за результатами; контроль культурний; контроль непрямий; контроль особистий; контроль прямий; міжнародні стандарти обліку; модель Лесара—Лоранжа; національні стандарти бухгалтерського обліку; Південноамериканська модель обліку; система контролю; техніка міжнародного контролю.

Питання для самостійної роботи

1. У чому полягають особливості контролю ТНК?
2. Які відмінності у контролі існують у різних країнах?
3. Які існують основні системи контролю міжнародних корпорацій?
4. Що являє собою техніка контролю в міжнародному менеджменті?
5. Які існують проблеми в контролі діяльності відділень міжнародних компаній?
6. Які складові інформаційного забезпечення звітності міжнародних компаній?
7. У чому полягають обмеження потоків міжнародних даних?
8. У чому полягають завдання фінансового контролю міжнародних компаній?
9. Як контролюється якість у міжнародних корпораціях?

10. Як впливають національні стандарти бухгалтерського обліку на процес контролю в українських відділеннях ТНК?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

Тема 9. Технологічна політика міжнародних корпорацій

Методичні поради до вивчення теми

Метою вивчення цієї теми є з'ясування терміну технологічної політики в рамках міжнародного менеджменту.

Студенти повинні чітко засвоїти основні поняття та значення впливу нових технологій на процес глобалізації.

За сучасних умов справді передовими є ті компанії, що в змозі уважно відстежувати всі ринкові і технологічні тенденції, творчо реагувати на ті можливості і загрози, які ці тенденції несуть у собі, постійно генерувати нові ідеї і продукти і швидко та ефективно використовувати їх з урахуванням глобального масштабу. Технологічна політика слугує двоєдиній глобальній цілі фірми: по-перше, знизити ризики і вижити, по-друге, підвищити ефективність власної діяльності, стати прибутковішою.

Для самостійного опрацювання виділені питання, що стосуються тотального управління якістю.

Основні поняття та терміни: венчурний бізнес; діаграма Ішикави (причинно-наслідкова діаграма); інтегрована система технологічного розвитку; крива Гомпертца (S-крива, або крива логістики); матриця технологічного портфеля; міжнародна передача технологій (international technology transfer); міжнародні стандарти якості; модель Герпотта; модель Пірсона—Брокхофа—Бемера; модель «п'яти факторів конкуренції» Портера; модель технологічної кривої; науково-технічне співробітництво; політика глобального центру; політика поліцентризму; принцип управління якістю Лемінга; програми «шість сигм»; проектний менеджмент; розподілена система технологічного розвитку; технологічна політика міжнародних корпорацій; технологічний парадокс; технологічний розрив; технологічний трансферт; технологія; тотальне управління якістю; якість.

Питання для самостійної роботи

1. Що таке інтернаціоналізація технологічної політики?
2. Які цілі технологічної політики ТНК?
3. Які складові міжнародного ринку технологій?
4. Які особливості притаманні розвитку сучасних технологій?
5. В який спосіб організовано сучасний міжнародний ринок технологій?
6. Які фактори впливають на форми співробітництва у сфері новітніх технологій?
7. Як саме фінансуються науково-технічні розробки?
8. Які типи міжнародних організацій діють у сфері науково-технічного прогресу?
9. Як пов'язана національна науково-технічна політика з розвитком новітніх технологій на світових ринках?
10. Які перспективи має Україна на світовому ринку новітніх технологій?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

Тема 10. Фінансовий менеджмент міжнародних корпорацій

Методичні поради до вивчення теми

Під час вивчення цієї теми бажано звернути увагу у більшій мірі на діяльність транснаціональних корпорацій на міжнародних фінансових ринках. Можна на прикладах розглянути валютні операції та здійснити їх аналіз.

Слід також пам'ятати, що вихідними ланками управління валютними ризиками є, з одного боку, інформаційне забезпечення руху курсів валют, що цікавлять компанію, а з іншого, — очікувані грошові потоки в кожній валюті. Розрахунок розміру і напрямів грошових потоків дозволяє оцінити потенційні збитки від коливань валютних курсів. Виходячи з цього, розробляються заходи щодо управління валютними ризиками.

Для самостійного вивчення винесені питання, що стосуються управління довгостроковими активами і зобов'язаннями.

Основні поняття та терміни: валютна позиція; валютний арбітраж; валютний курс; валютний опціон; валютний ризик; валютний своп; валютні контракти; влобальний ефект Фішера; депозитарні розписки; закон єдиної ціни; ефект Фішера; євро акції; євро бонди; євровалюта; єврокредит; єврооблігація; міжнародне фінансове середовище; Міжнародний банк; міжнародний валютний ринок (ринок іноземних валют); міжнародний ефект Фішера (відкрита умова Фішера); незміщений форвардний курс; неттинг; паритет відсоткових ставок (закрита умова Фішера); паритет купівельної спроможності валют; реінвойсинговий центр; рівність купівельної спроможності; світова валютна система; страхування валютних ризиків; трансферні витратні ціни; трансферні договірні ціни; трансферні кінцеві ціни; трансферні ринкові ціни; трансферні ціни; факторинг; форвардний контракт; форфетинг; фронтингова позика; функціональна валюта; ф'ючерсний контракт; централізований депозитарій.

Питання для самостійної роботи

1. Що таке фінансове середовище міжнародних корпорацій?
2. Які основні типи міжнародних фінансових організацій?
3. У чому полягають принципові відмінності фінансового менеджменту національних компаній від міжнародного фінансового менеджменту?
4. Що таке міжнародний ефект Фішера?
5. Які існують типи валютних курсів?
6. Чому виникає потреба у страхуванні валютних ризиків?
7. Які існують методи трансферного ціноутворення?
8. Які особливості притаманні міжнародним банкам?
9. Як здійснюється фінансування зовнішньої торгівлі?
10. Які існують типи іноземних інвестицій?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самоств. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

Тема 11. Торговельні операції міжнародних корпорацій

Методичні поради до вивчення теми

Метою вивчення даної теми є усвідомлення поняття міжнародного життєвого циклу продукту. Цей термін є дуже важливим при вивченні даної теми, оскільки підлягає управлінню та впливає на фінансовий стан міжнародної компанії.

Студенти повинні вміти застосовувати теоретичні аспекти торговельних операцій на практиці. Орієнтуватися в основних поняттях теми.

Слід звернути увагу на нетрадиційні методи фінансування міжнародними корпораціями експортних операцій: зустрічна торгівля, лізинг, факторинг, форфетинг. Також необхідно приділити увагу питанню страхування експортних операцій.

Для самостійного вивчення виносяться питання про проблеми державної підтримки експортних операцій міжнародних корпорацій.

Основні поняття та терміни: акредитив; бартер; експортно-імпортні операції; зустрічна закупівля; клірингова угода; коносамент; міжнародна зустрічна угода; міжнародний життєвий цикл продукту; міжнародний контракт купівлі-продажу; міжнародний лізинг; оперативний лізинг (лізинг з неповною окупністю); офсет; продаж через третю сторону; промислова компенсаційна угода; торгова компенсаційна угода; тратта (вексель); фінансовий лізинг (лізинг з повною окупністю).

Питання для самостійної роботи

1. У чому виявляються спільні риси і відмінності між торговельними операціями транснаціональних корпорацій і міжнародною торгівлею?
2. Які особливості притаманні торговельним операціям міжнародних корпорацій порівняно з діяльністю малих і середніх підприємств на зовнішньому ринку?
3. Що таке міжнародний життєвий цикл товару?
4. Як впливає міжнародний життєвий цикл товару на торговельні операції транснаціональних корпорацій?
5. Які переваги в експорті мають транснаціональні корпорації?
6. Які існують форми зустрічної торгівлі?
7. У чому полягають переваги і недоліки міжнародного лізингу?
8. Що таке факторинг?
9. Які сфери використання форфетинга?
10. Яким чином фінансуються імпортні операції міжнародних корпорацій?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.

3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

Тема 12. Інвестиційні операції міжнародних корпорацій

Методичні поради до вивчення теми

Під час підготовки цієї теми студенти повинні засвоїти поняття інвестицій, знати основні джерела фінансування міжнародних корпорацій.

Необхідно звернути увагу на класифікацію іноземних інвестицій. Доцільно зважувати і на певне ущільнення національного суверенітету країн, що залучають іноземні інвестиції. Адже приймаючі країни стосовно міжнародних корпорацій повинні дотримуватись загальноприйнятих норм взаємодії.

Для самостійного вивчення внесено питання про міжнародну диверсифікацію портфельних інвестицій.

Основні поняття та терміни: вертикальні прямі іноземні інвестиції; горизонтальні прямі іноземні інвестиції; еклектична парадигма Данінга; екстерналії; зворотні вертикальні прямі іноземні інвестиції; інвестиційний аналіз; інвестиційні стимули; міжнародний ринок інвестицій; міжнародні інвестиційні компанії; міжнародні інвестиційні проекти; міжнародні інвестиційні ризики; міжнародні інвестиції; міжнародні фонди; портфельні іноземні інвестиції; прямі іноземні інвестиції; регіональні фонди.

Питання для самостійної роботи

1. Що являють собою міжнародні інвестиції?
2. У чому полягають вигоди приймаючих країн від зарубіжних інвестицій?
3. У чому полягає виклик міжнародних корпорацій для приймаючих країн?
4. У чому різниця прямих і портфельних інвестицій?
5. Які існують теоретичні концепції прямих іноземних інвестицій?
6. Що таке горизонтальні прямі іноземні інвестиції?
7. Які сфери застосування вертикальних прямих іноземних інвестицій?
8. Як виглядає менеджмент портфельних зарубіжних інвестицій?
9. У чому різниця в оцінці ризиків портфельних Інвестицій за критеріями Трейнора і Шарпа?
10. Назвіть організаційні форми міжнародних інвестиційних компаній.

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ №4 ГЛОБАЛЬНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 13. Етика і соціальна відповідальність міжнародних корпорацій

Методичні поради до вивчення теми

Під час підготовки до даної теми слід ознайомитися із особливостями етики в міжнародних корпораціях, звернути увагу на форми етичної поведінки в різних країнах світу.

Студенти повинні вміти формувати етичні відносини зі споживачами. Актуальним нині питанням є екологічна етика. Важливо засвоїти вплив різних факторів на формування етичної поведінки міжнародної корпорації.

Для самостійного опрацювання вносяться питання щодо причин неетичної поведінки МНК.

Основні поняття та терміни: дискримінація; дискримінація позитивна (перевернута); екологічний менеджмент; економетрика; етика бізнесу; міжнародна ділова етика; міжнародна допомога; міжнародна корупція; міжнародна мережа екологічного менеджменту; міжнародна репутація фірми; міжнародний діловий етикет; міжнародні принципи корпоративної соціальної відповідальності; міжнародні стандарти екологічного менеджменту ISO-14000; міжнародні хабарі; модель Вінтера; політика позитивної дії; система екологічного менеджменту; «Скляна стеля»; соціальна безвідповідальність; соціальна відповідальність.

Питання для самостійної роботи

1. У чому полягають особливості міжнародної етики?
2. Які особливості притаманні соціальній відповідальності ТНК?
3. Які існують принципи міжнародної ділової етики?
4. Як впливає національний менталітет на міжнародний бізнес-етикет?

5. У чому полягає відмінність американської та японської ділової етики?
6. Як пов'язані національні культури із соціальною відповідальністю міжнародних компаній?
7. У чому полягають особливості статусу жінки-менеджера в міжнародних корпораціях?
8. В яких країнах жінки-менеджери мають кращу перспективу для службового просування: Японія, США, Південна Африка, Україна?
9. Які існують бар'єри для просування жінок-менеджерів у міжнародних корпораціях?
10. Які перспективи посилення ролі жінок у міжнародному менеджменті?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

Тема 14. Становлення глобального менеджменту

Методичні поради до вивчення теми

При вивченні цієї теми слід звернути увагу на особливості глобального менеджменту, його відмінності від інших видів менеджменту. При вивченні цього питання слід зрозуміти чотири основні концепції глобального управління: синонімічна, планетарна, наднаціональна і цивілізаційна.

Необхідно звернути увагу на те, що наднаціональна концепція глобального менеджменту викликає і серйозні застереження, оскільки вона припускає необмежене втручання глобальних корпорацій у внутрішні справи держав, країн і народів, а людина стає глобальнобеззахисною.

Для самостійної роботи студентів виносяться питання про розуміння глобального менеджменту і природного середовища.

Основні поняття та терміни: глобалізація ринків; глобалізація соціальна; глобалізація технологічна; глобалізація фінансова; глобалізм; глобалістика; глобальна відповідальність; глобальна (світова) етика; глобальна інтеграція; глобальна компанія; глобальна конкуренція; глобальна культура; глобальна синергія; глобальна цивілізація; глобальне мислення; глобальне розумове спрямування; глобальний менеджмент; глобальний

перерозподіл; глобальний стиль життя; глобальні режисери; глобально-корпоративний менеджмент; електронна демократизація; міжнародне місто; національна свідомість; цивілізація.

Питання для самостійної роботи

1. Які існують підходи до визначення суті глобального менеджменту?
2. Чим відрізняється наднаціональна концепція глобального менеджменту від цивілізаційної?
3. Які загрози упереджує планетарна концепція глобального менеджменту?
4. Що являє собою індекс транснаціональності і як він обчислюється?
5. Від яких факторів залежить успіх міжнародних стратегічних альянсів у сфері технологічного розвитку?
6. У чому полягає смисл концепції Дж. Коллінза «Від гарного до видатного»?
7. Чи існує залежність успіху видатних компаній за результатами досліджень Дж. Коллінза від галузі бізнесу?
8. Які особливості існують у глобальному управлінні людськими ресурсами?
9. У чому полягає проблема світових ринків праці?
10. Які існують проблеми у глобальному управлінні доквіллям?

Література:

1. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Є. Г. Панченко – К. : КНЕУ, 2007. – 468 с.
2. Родченко В. В. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. / В. В. Родченко – К. : МАУП, 2000. – 240 с.
3. Макогон Ю. В. Международный менеджмент: Курс лекцій. / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова – Донецк, Дон НУ 2003. – 277 с.
4. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. / О. А. Кириченко – К. : Знання-Прес, 2002. - 384 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. – К. : Таксон, 2005. – 304 с.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО НАПИСАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольна робота є однією з важливих форм поточного контролю за самостійною роботою студентів. Мета контрольної роботи - закріплення, поглиблення та узагальнення теоретичних знань та практичних навичок, отриманих слухачами під час опанування навчальної дисципліни.

Перелік варіантів контрольних робіт розроблено відповідно до навчальної програми. Номер варіанту контрольної роботи відповідає порядковому номеру у груповому журналі. Якщо кількість студентів у групі перевершує кількість тем, то рахунок починається з останньої цифри наступного номера. Наприклад, якщо число запропонованих тем 28, то студент під номером у груповому журналі 29 вибирає номер 9-й і рахунок починається знову.

Контрольна робота повинна мати структурні елементи:

- титульний аркуш, на якому вказується назва міністерства, навчального закладу та кафедри, номер та назва теми контрольної роботи, відомості про студента (факультет, група, номер у груповому журналі, шифр, прізвище, ініціали), місце й рік написання (додаток А);

- розгорнутий план визначених за варіантом питань, що відбиває внутрішню структуру роботи;

- вступ;

- основна частина, яка складається з відповіді на теоретичні питання і, якщо є практичні, то й розв'язання практичного завдання;

- висновок;

- список використаної літератури в алфавітному порядку.

У тексті роботи слід виділяти й озаголовлювати відповідні розділи.

Структура роботи може включати схеми, таблиці.

Зміст контрольної роботи повинен відповідати планові та повністю розкривати питання варіанту.

Важливим етапом у написанні контрольної роботи є попереднє ґрунтовне вивчення теоретичного матеріалу відповідної теми.

Зміст контрольної роботи повинен бути чітко продуманий, що забезпечується поширеним планом розкриття теми, грамотно оформленим. Відповіді на питання плану повинні бути чіткими і повними. При цьому слід уникати дуже багатослівних пояснень. Не допускається детальне переписування текстів з підручників, Інтернету та першоджерел в контрольну роботу. Для підтвердження ідеї, основного положення теми можна записувати цитати з першоджерел, науково-популярної літератури, взявши їх у лапки з обов'язковим посиланням на їх джерела.

Особливу увагу слід звернути на виконання четвертого завдання варіанту контрольної роботи.

Контрольна робота може бути надрукована або написана від руки крупним, чітким почерком. Обсяг контрольної роботи повинен дорівнювати 12-15 сторінкам друкованого або 15-18 сторінкам рукописного тексту (учнівський зошит).

Сторінки слід пронумерувати. По закінченню роботи ставиться дата виконання й підпис автора. Дотримання всіх правил, що стосуються форми та змісту роботи - запорука її успішного виконання й відповідної оцінки. Робота оцінюється за змістом, повнотою викладеного матеріалу, правильністю розв'язання практичного завдання (якщо таке є) та рівнем самостійності.

Контрольна робота оцінюється викладачем «зараховано». Тільки в цьому випадку він має право скласти іспити з даного предмету та бути допущеним до сесії.

Якщо, контрольна робота оцінена викладачем «незараховано», то вона повертається студенту для повної або часткової переробки з відповідними зауваженнями та рецензією викладача. В такому випадку необхідно уважно вивчити їх, повторити відповідні теми підручника, науково-популярної літератури, посібників.

Перероблена контрольна робота направляється в заочне відділення з написом «повторна робота».

Робота не зараховується якщо:

- неповністю обгрунтовано і розкрито ідею та основний зміст теми;
- є грубі помилки у висвітленні окремих питань або у виконанні практичних завдань;
- зміст роботи підтверджує несамотійність її виконання;
- неохайно виконана, або не відповідає встановленому зразку.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Моделі лідерства в міжнародних корпораціях та лідерство в міжнародному контексті.
2. Експортні операції міжнародної корпорації.
3. Цілі та принципи діяльності ООН.
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Росії та співробітництво з Україною».

Варіант 2

1. Соціально-культурне середовище міжнародних корпорацій.
2. Інтегровані структури міжнародного бізнесу та міжнародні стратегічні альянси.
3. Агенція з ядерної енергії (ААЕ).
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - PepsiCo».

Варіант 3

1. Особливості контролю в міжнародних корпораціях.
2. Глобальне управління та глобальний менеджмент.
3. Світова продовольча програма, яке організаційний елемент системи ООН.
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Польщі та співробітництво з Україною».

Варіант 4

1. Сучасні стратегічні орієнтації транснаціональних корпорацій.
2. Особливості сучасного технологічного розвитку.
3. Характеристика принципів ділової етики в міжнародному бізнесі.
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - Apple».

Варіант 5

1. Суть міжнародного бізнесу та періодизація його розвитку.
2. Міжнародні інвестиційні компанії.
3. Спільна зовнішня політика й політика безпеки. Україна і міжнародні регіональні організації.
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Грузії та співробітництво з Україною».

Варіант 6

1. Ключові сфери прийняття рішень у міжнародних корпораціях.
2. Особливості керівництва в міжнародних корпораціях.
3. Міжнародна агенція з атомної енергії (МАГАТЕ).
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - Boeing».

Варіант 7

1. Вплив національних культур на прийняття управлінських рішень.
2. Трансфертне ціноутворення в міжнародних корпораціях.
3. Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку.
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Білорусії та співробітництво з Україною».

Варіант 8

1. Система управління людськими ресурсами в міжнародних корпораціях.
2. Управління довгостроковими активами і зобов'язаннями міжнародних корпорацій.
3. Міжнародна морська організація.
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - Procter & Gamble».

Варіант 9

1. Управління політичними ризиками.
2. Міжнародний ринок інвестицій.
3. Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки й культури (ЮНЕСКО).
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Китаю та співробітництво з Україною».

Варіант 10

1. Суть міжнародного менеджменту та основні національні школи менеджерів.
2. Комерційні операції міжнародних корпорацій.
3. Міжнародний торговельний центр (ЮНКТАД/СТО/МТЦ).
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - McDonald's».

Варіант 11

1. Управління змінами та організаційним розвитком міжнародних корпорацій.
2. Глобальний менеджмент і природне середовище.
3. Міжнародна організація праці.
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Індії та співробітництво з Україною».

Варіант 12

1. Основні системи контролю в міжнародних корпораціях.
2. Глобальне управління людськими ресурсами в багато культурному середовищі.
3. Міжнародна організація праці.
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - Canon».

Варіант 13

1. Глобалізація та інтернаціоналізація міжнародного бізнесу.
2. Мотивація в міжнародних корпораціях.
3. Міжнародний банк реконструкції та розвитку.
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Туреччини та співробітництво з Україною».

Варіант 14

1. Звітність у міжнародному менеджменті.
2. Страхування і державна підтримка експортних операцій міжнародних корпорацій.
3. Валютно-кредитна система Європейського Союзу (ЄС).
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - Oriflame cosmetics».

Варіант 15

1. Розвиток персоналу та трудові відносини в міжнародних корпораціях.
2. Особливості етики в міжнародних корпораціях.
3. Співдружність незалежних держав (СНД): цілі, принципи і структура.
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Франції та співробітництво з Україною».

Варіант 16

1. Політико-правове середовище міжнародних корпорацій.
2. Міжнародний ринок технологій.
3. Соціально-економічні програми і фонди Організації Об'єднаних Націй (ООН).
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - Coca-Cola».

Варіант 17

1. Система відбору персоналу в міжнародних корпораціях.
2. Прямі іноземні інвестиції міжнародних корпорацій.
3. Світовий поштовий Союз.
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Німеччини та співробітництво з Україною».

Варіант 18

1. Міжнародне фінансове середовище.
2. Становлення глобальних підприємств.
3. Чорноморське економічне співробітництво (ЧЕС).
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - Walt Disney».

Варіант 19

1. Транснаціональні корпорації як об'єкт міжнародного менеджменту.
2. Система тотального управління якістю в міжнародних корпораціях.
3. Організація чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС).
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Італії та співробітництво з Україною».

Варіант 20

1. Основні типи міжнародних стратегій.
2. Основні етичні концепції в міжнародному менеджменті.
3. Всесвітня організація охорони праці (ВООЗ)
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - Nokia».

Варіант 21

1. Особливості керівництва міжнародними командами.
2. Екологічна діяльність міжнародних корпорацій.
3. Міжнародна організація громадської авіації (ІКАО)
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Японії та співробітництво з Україною».

Варіант 22

1. Економічне середовище міжнародних корпорацій.
2. Координація та інтеграція діяльності підрозділів міжнародних корпорацій.
3. Організація по безпеці та співробітництву в Європі (ОБСЄ).
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - Johnson & Johnson».

Варіант 23

1. Міжнародні ділові комунікації та комунікативні бар'єри.
2. Портфельні інвестиції міжнародних корпорацій.
3. Всесвітня торгова організація (ВТО).
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Болгарії та співробітництво з Україною».

Варіант 24

1. Технологічне середовище міжнародного менеджменту.
2. Техніка контролю в міжнародних корпораціях.
3. Федеральне агентство з освіти (ФАО).
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - Nestle».

Варіант 25

1. Суть міжнародного стратегічного планування.
2. Нетрадиційні методи фінансування міжнародними корпораціями експортних операцій.
3. Організація за демократію і економічний розвиток (ГУАМ).
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Великобританії та співробітництво з Україною».

Варіант 26

1. Суть та особливості прийняття рішень у міжнародних корпораціях.
2. Управління валютними ризиками
3. Міжнародна організація кримінальної поліції (МОК-Інтерпол).
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - L'Oréal».

Варіант 27

1. Суть та основні типи організаційних структур міжнародних корпорацій.
2. Соціальна відповідальність міжнародних корпорацій.
3. Рада Європи (РЄ).
4. Практичне завдання «Оцінка рівня розвитку Республіки Корея та співробітництво з Україною».

Варіант 28

1. Основні етапи розробки і реалізації міжнародних стратегій.
2. Організація технологічної діяльності міжнародних корпорацій.
3. Європейське енергетичне співтовариство
4. Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії - Microsoft».

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Практичне завдання «Оцінка рівню розвитку країни та співробітництво з Україною»

Порядок роботи над завданням:

1. Площа, населення, форма правління, політичний режим (коротко).
2. Рівень розвитку економіки: сільського господарства, промисловості, основні галузі економіки, основні експортні та імпорتنі галузі (коротко).
3. Членство в міжнародних організаціях (коротко).
4. Співробітництво з Україною (участь в інтеграційних угрупованнях, політичні співпраця, міждержавні та міжурядові угоди, інвестиції в економіку України, спільні підприємства з частою вітчизняного капіталу та ін.) - (розширено)

Практичне завдання «Дослідження менеджменту міжнародної компанії»

Порядок роботи над завданням:

- країна походження, вид діяльності;
- місія компанії;
- країни, з якими співпрацює (де є відділення або представництва);
- основні конкуренти;
- стратегія компанії (міжнародна, мультиринкова, глобальна, транснаціональна). Обґрунтувати;
- стратегічна орієнтація компанії (етноцентризм, регіоцентризм, поліцентризм, геоцентризм);
- сильні та слабкі сторони компанії.

Список рекомендованої літератури

1. Гіл, Чарлз В.Л. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку: Пер. з англ.— К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. — 856с.
2. Гончаров В. В. Руководство для высшего управленческого персонала: В 2-х т. — Т.1. Опыт лучших промышленных фирм США, Японии и стран Западной Европы. — 2-е изд., доп. — М.: МНИИПУ, 1997. — 768с.
3. Дэниелс Дж. Д., Радеба Ли Х. Международный бизнес: Внешняя среда и деловые операции: Пер. с англ. — 6-е изд. — М.: Дело Лтд, 1994.— 784с.
4. Макогон Ю. В., Орехова Т. В. Международный менеджмент: Курс лекций. — Донецк: Дон НУ, 2003. — 277с.
5. Международный менеджмент: Учеб. для вузов / Под ред. С.Э. Пивоварова, Д.И. Баркана, Л.С. Тарасевича, А.И. Майзеля. — СПб.: Питер, 2000. — 624 с.
6. Панченко Є.Г. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник. — К.: КНЕУ, 2007. —468с.
7. Родченко В.В. Международный менеджмент: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2000. — 240 с.
8. Транснаціональні корпорації: Навч. посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. — К.: Таксон, 2001. — 304 с.
9. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: Навч. посібник / За ред. д-ра екон. наук, проф. А.І. Кредісова. — 2-е вид., допов. — К.: ВІРА-Р, 2002. — 550 с.

Зразок титульного листа

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
кафедра менеджменту організацій та права

Шифр залікової книжки _____
№ у груповому журналі _____

Контрольна робота
з курсу «Міжнародний менеджмент»
студента _____ факультету
заочної форми навчання
групи _____

П.І.Б

Миколаїв
20__

МІЖНАРОДНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Методичні рекомендації

Укладач: **Максименко** Анна Григорівна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 2,25

Тираж 50 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Паризької Комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.

